

Emberi jogok és emberi méltóság tiszteletben tartására vonatkozó előírás vélelmezett sérelme a Klubrádió csatornán közzétett Ötös című műsorszám 2012. április 16-i adásában

Az 1018/2012. (V. 30.) számú médiatanácsi végzés kivonata

A tényállás

A Klubrádió adón 2012. április 16-án sugárzott Ötös című műsorszámában az alábbi beszélgetés hangzott el.

Tódor János: „Kiss Árpád, bocsánat, nem akartam a nevét mondani, K. Árpád elsőrendű vádlott, ő az én meggyőződésem szerint nem igazi, nem az a fajta rasszista, akinek a rasszistát nevezük. (...) ő egy stratégia, aki úgy nézett ezekre a cigány emberekre és egyébként másokra is, mint ahogy szerintem a nácik néztek a koncentrációs táborban a deportált zsidókra. Tehát indulat és érzelem nélkül. Ő egyfajta munkát akart elvégezni, amelynek a nagyobbik, tehát a végső célja az volt, hogy egyfajta polgárháborút, vagy valamilyen megmozdulást váltson ki azáltal, hogy a cigányokat felhergeli a fehér többség ellen esetlegesen, ami nyilvánvalóan egy fantazmagória, vagy egy téves eszmerendszernek a következménye. Ezért mondom, hogy szerintem ő ilyen módon pszichopata vagy skizofrén, nem tudom.”

Havas Henrik: „Egyébként csak egyetlen mondat még. Ez a bizonyos K. Árpád, ez egy primitív eszelős, vagy pedig egy magas IQ-jú megszállott?”

Tódor János: „Nem, ő kimondottan jó képességű a többiekhez képest, tehát ő egy intelligens dzsessztanzakra járt, ő egy első osztályú zenekarban volt dobos, hangtechnikus, tehát egy kiválóan képzett, ilyen értelemben, zenei téren kiválóan képzett szakember.”

A Médiatanács döntése

A Médiatanács a műsorszámában elhangzottak kapcsán benyújtott kérelem alapján indult hatósági eljárást a Ket. 31. § (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntette.

A határozat indokolása

A Médiatanács megállapította, hogy a médiahatóság nem korlátozhatja az egyéni önrendelkezési jogot, ezért nem léphet fel mások egyéni jogainak védelmében függetlenül attól, hogy az érintett maga fellépett-e. Olyan ügyek megítélésekor ugyanis, amikor a személyhez fűződő jog sérelmére is alkalmas tényállások valósultak meg – mint a jelen eljárás tárgyát képező ügyben is –, tekintettel kell lenni az egyéb eljárások megindulásának lehetőségére. A médiahatóságnak – és adott esetben a bíróságnak – el kell határolnia ezen egyéb eljárásokat saját közigazgatási eljárásától. A médiaszabályozás és annak alkalmazásával a médiahatóság ugyanis nem a médiában megtámadott egyént védi, hanem az emberi jogok és az emberi méltóság intézményes védelmén keresztül a közérdeket. Az egyes konkrét jogsértések megítélésekor egyértelműen el kell tudni határolni az egyes jogágak által védendő értéket, és a médiahatóságnak a jogsérelm elbírálása során a médiaszabályozás azon jellegzetességére kell figyelemmel lennie, hogy a médiaszabályozás nem a médiában szereplő, vagy ott megtámadott egyén jogait védi, hanem a demokratikus nyilvánosság szabályait határozza meg.

A 64/1991. (XII. 17.) AB határozatban lefektetett elvek szerint az állam emberi jogvédelmi kötelezettsége kettős jellegű: egyfelől védi az egyének (jogalanyok) számára biztosított emberi jogokat, másfelől bizonyos esetekben – és bizonyos emberi jogok vonatkozásában –

gondoskodnia kell az emberi jogok érvényesüléséhez szükséges feltételekről (intézményes védelem). Egy adott emberi jog intézményes védelme indoka lehet más emberi jogok korlátozásának is. A véleményszabadság tekintetében például a 30/1992. (V. 26.) AB határozat alapján az államnak nem csupán az a feladata, hogy polgárai számára biztosítsa a szabad véleménynyilvánítást, hanem gondoskodnia kell a demokratikus közvélemény megfelelő működéséről is. Az AB 46/2007. (VI. 27.) és 165/2011. (XII. 20.) számú döntéseinek értelmezése alapján az emberi jogok és az emberi méltóság médiaszabályozásbeli védelme is az állam intézményvédelmi kötelezettségéből fakad.

Az Alkotmánybíróság a 46/2007. (VI. 27.) AB számú határozatában vizsgálta az emberi jogok (azon belül az emberi méltóság) médiaszabályozásbeli védelmének alkotmányosságát is, és kimondta, hogy *„ha a műsorszolgáltató személyhez fűződő jogot sért, a jogsérelmet szenvedett személy dönt arról, hogy a jogsértést elkövető műsorszolgáltatóval szemben érvényesíti-e személyiségi jogait, például indít-e pert. A Médiatörvény [a korábbi Rttv.] 112. § (1) bekezdése és 136. § (1) bekezdése e bírói út mellett közigazgatási eljárást intézményesít. Az ORTT – a Médiatörvény [Rttv.] 3. § (1) bekezdése alapján eljárva – e közigazgatási eljárásban nem az egyes jogalanyokat ért jogsérelmekről dönt. A Médiatörvény [Rttv.] 3. § (1) bekezdése alapvető rendelkezés. Az ORTT ennek megfelelően a közigazgatási eljárás során annak megállapítására jogosult, hogy a műsorszolgáltató az emberi jogok tiszteletben tartásával tevékenykedik-e, és az egyes műsorainak témája, jellege, nézőpontja nem sérti-e az emberi jogokban megjelenő alapvető értéket”*.

Az idézett szöveg arra utal, hogy a médiaszabályozás számára az emberi jogok „intézményének” védelme a feladat, tehát a társadalom számára elengedhetetlenül fontos intézményt védi, és nem a megsértett emberi jogok nyomán konkrét sérelmet szenvedett egyént. Az Alkotmánybíróság az önrendelkezési jog vonatkozásában e döntésében – korábbi gyakorlatára alapozva – azt is kimondta, hogy *„fontos tartalmi eleme – egyebek között – az egyén joga arra, hogy az igény állapotába került alanyi jogait a különböző állami szervek, így a bíróság előtt is érvényesítse. Az önrendelkezési jog azonban, mint általános cselekvési szabadsághoz való jog, a jogérvényesítéstől való tartózkodás, a nem cselekvés jogát is magában foglalja. Mivel ez a jog az egyén autonómiájának védelmére szolgál, általában mindenkinek szabadságában áll eldönteni, hogy jogai és törvényes érdekei védelmére nyitva álló és alkotmányosan biztosított hatósági igényérvényesítési utat igénybe veszi-e, vagy attól tartózkodik”* [1/1994. (I. 7.) számú AB határozat].

Az önrendelkezési jog tehát azt a jogot is magában foglalja, hogy valaki jogsérelem esetén ne vegyen igénybe bírói utat, illetve jogait más módon ne érvényesítse: *„[h]a a műsorszolgáltató személyhez fűződő jogot sért, a jogsérelmet szenvedett személy dönt arról, hogy a jogsértést elkövető műsorszolgáltatóval szemben érvényesíti személyiségi jogait (...)”*.

Az Alkotmánybíróság 46/2007. (VI. 27.) sz. határozatában foglaltak alapján megállapítható, hogy a médiaszabályozásban van alkotmányos lehetőség az emberi méltóság védelmére, azonban ezen eljárások során az alapjogi sérelem bekövetkezte csak mintegy eljárásjogilag „alanytalanná téve” ítélt meg. A jogsértések esetén a jogalkalmazónak ketté kell tudnia választani a kizárólag az egyéni jog, valamint az emberi jogok (emberi méltóság) intézményes tartalmának sérelmét megvalósító eseteket, és – a köz érdekében fellépve – utóbbiak védelmében járhat csak el.

A 165/2011. (XII. 20.) AB határozat indokolása megállapítja, hogy a média *„rombolást tud végezni az emberi jogok, különösen az emberi méltóság tiszteletének kultúrájában”*, tehát e kultúra védelme lehet a médiaszabályozás célja. Ezt követően az indokolás leszögezi, hogy *„indokolt, hogy a hatóság – e jogok intézményes tartalmát érintő körben – (...) a közösség érdekében felléphessen a jogsértővel szemben”* (indokolás, IV. 2. 2. 2. pont).

Az idézett szövegrészekből egyértelművé válik, hogy az Alkotmánybíróság szerint a szabályozás célja és indoka a közösség (nem pedig az egyén) érdekében a jogok „intézményes tartalmának” védelme, s nem pedig az egyes konkrét sérelmek miatti fellépés lehetőségének biztosítása.

A Médiatanács szerint tehát a Kérelmező által sérelmezett kijelentésekkel kapcsolatban nem állapítható meg a magánérdek sérelmén túlmutató, a közösség sérelmét is megvalósító (az emberi méltóság, illetőleg az emberi jogok intézményes védelmében való hatósági fellépést szükségessé tevő) médiaszolgáltatói magatartás.

Fentiekre tekintettel hatósági eljárás lefolytatása nem indokolt, a személyhez fűződő jogok megsértése tekintetében pedig a Médiatanácsnak nincs hatásköre eljárni.

Mindezek alapján a Médiatanács a Ket. 31. § (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntette az eljárást, tekintettel arra, hogy a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának lett volna helye azon az alapon, hogy az eljárás alapjául szolgáló ügy nem hatósági ügy, hiszen a személyhez fűződő jogok megsértése miatti igény vonatkozásában, nincs olyan hatósági ügy, amelyre a Médiatanács hatáskörrel rendelkezne, és mindez csak később, az eljárás megindulását követő nyolc napon túl jutott a tudomására.